
Notat om Svendborg Kommunes Affaldsplan i høring sommer 2015

Til
Svendborg Kommune
og Vand og Affald A/S

Naturfredningsforeningen ser, at det er et godt, stort - men lovbestemt - skridt der tages med denne affaldsplan. Det vil betyde en stor omlægning for alle borgere, med en besked om at nu skal der virkelig genbruges for alvor. Naturfredningsforeningen hilser det velkommen, for Danmarks Naturfredningsforening arbejder for at minimere vores forbrug og for at vores affald i højere grad bliver genanvendt, så vi værner om jordens knappe ressourcer.

I dag forbrænder vi i Danmark hovedparten af vores affald, og vi har i de seneste 20-30 år gjort os til eksperter i affaldsforbrænding. Vi har en effektiv forbrænding, og vi udnytter både varme og el fra forbrændingsanlæggene. Men det er ikke en bæredygtig udvikling, fordi det generer en stor mængde forurenede slagger.

Naturfredningsforeningens lokale afdeling har nogle forskellige bemærkninger til planforslagets enkelte dele.

Planens målsætning er at 50 % af husholdningsaffaldet skal genbruges inden 2022 og 70 % af ikke farligt bygnings- og anlægsaffald skal genanvendes inden 2022. Det er også statens målsætning og så krav.

Planen betyder en stor intensivering af sorteringen og aflevering af affaldet til genbrug, såvel i offentligt regi som i det enkelte firma og den enkelte husstand. Det stiller i al almindelighed både store krav til kommunens borgere, erhvervsdrivende og institutioner, men også til Vand og Affald selv, der skal sørge for, at affaldet bliver behandlet korrekt til genbrug og afsat, og at det er praktisk muligt, overkommeligt, sikkert og korrekt sorteret.

Det synes at være en udmærket plan. Og da Vand og Affald har formået at dreje udviklingen i en bedre retning, så går vi ud fra, at man er alvorligt i gang med den store, krævende omlægning. Det er en meget stor investering i materiel og information, der skal til, og Naturfredningsforeningen håber, at det lykkes at få investeret i nogle designmæssigt og funktionelt gode løsninger, når vi nu skal leve med synet af det rundt omkring og brugen af det i mange år fremover. Vi håber, at det ikke medfører voldsomme prisstigninger, men at det kan modsvares af muligheden for at tjene på afsætning af bedre genbrugsmaterialer.

Der være behov for oceaner af oplysning, vejledning og kontrol.

De private husstandes affald.

I dag brændes al dagrenovationen i kraftvarmeværket og det meste er meget brændbart og omsættes til strøm og fjernvarme til Svendborg byområde.

Det fremgår af planen, at de private husstande i gennemsnit afleverer 503 kg pr husstand pr. år som dagrenovation (2013 tal). Der er selvfølgelig meget store variationer fra husstand til husstand, men det er brugbart til at belyse problematikken.

Der lægges op til at den enkelte husstand skal håndtere sit affald på en hel anden måde.

Det skønnes, at pap og papir udgør cirka 120 kg af dette affald pr. år. Meget større pap og papir afleveres på genbrugspladserne eller til storskrald, så det er det mindre, der i dag kommer i skraldeposen. Det skal det så ikke i fremtiden. Det skal også afleveres for sig. Selvom der foreløbig ikke er tale om at frasortere blødere plast og plastposer, så må det da give Kraftvarmeværket nogle problemer, når det mest brændbare kommer til at mangle. Hårde plastbeholdere bedes allerede i dag sorteret fra, hvad der ikke er så nemt, når de skal være rene.

Der arbejdes kraftigt på at få borgerne til at lade være med at komme dåser og andre metaldele, som ikke brænder, i skraldeposen, og gradvist trænger budskabet igennem. Men det forudsætter et sted at gøre af disse mindre - rene! - enkeltdele før en mere samlet aflevering.

Det ser ud til, at dåseindsamlingen for sig er en succes, både på genbrugspladserne og ude omkring.

Det organiske affald ønskes og påregnes også afleveret fra 2017, hvor det formodes at kunne omdannes til biogas i et biogasanlæg, som der altså ikke er nogen af i kommunen i dag. Det kommer forhåbentlig inden. Ellers må affaldet afsættes til udenbys anlæg? Det skønnes at udgøre 130 kg pr. husstand. Det er den våde, ulækre del af affaldet, som allerede er ved at forgå, og som derfor frembyder nogle sundhedsmæssige og skadedyrsmæssige problemer, der må løses. Det er jo i skraldebøtten i dag, men for sig vil det være endnu mere ulækkert, fedtet og vådt - og stinkende, hvis det ikke bortskaffes hurtigt.

Der er vel mange husstande i kommunen, som har kompostspande til det grønne affald, og lever fint med det, der gør gavn i haven. Men egentlig kommer en pænt stor del af det organiske affald i disse kompostspande, og det er faktisk ikke nævnt. Kommunen har jo tidligere arbejdet meget for at det grønne affald blev på egen grund, hvor det var muligt. Men det er måske allerede trukket ud i regnestykket?

Udskillelsen og indsamlingen af det organiske affald må især foregå omhyggeligt. Der forudsættes altså en fuldstændig omlægning og opdeling af husstandenes affaldssystem

Storskraldsordningen og genbrugspladserne fungerer udmærket for de mange omhyggelige og villige borgere, der er parate til at gøre en ekstra indsats, ved enten at emballere, bundte og forsvarligt opstille på den korrekte månedlige dag, eller ved at transportere og fordele mængden til genbrugspladsens udvalg af containere.

Disse borgere vil formentlig gerne gå skridtet videre, hvis de kan se formålet og får besked på det. De udvider bare de forskellige hjemmelavede hjemlige opmagasineringer til det: flasker, glas, hård plast, pap, aviser, ugebladspapir, dåser, metaldele, batterier, elpærer, elektronik, kemikalie-, olie- og malingsrester, gammelt tøj, kompostaffald, brugbart haveaffald og ikke brugbart haveaffald, og nu så også madaffald? papir og papdele? og hvad med 'blød' plastemballage? Og hvad så med resten?

Det kræver opbevaringsplads, nogle beholdere og en del organisering af bortskaffelsen. Den ene halvdel af befolkningen klarer nok det, den anden halvdel vil/kan ikke, mange, fordi de bor i lejligheder eller er forhindrede på anden vis som ældre, handicappede eller med småbørn.

Det er ulige nemmere at proppe det hele ned i affaldsposen eller den grønne spand. Så med mindre Kommunen/ Vand og Affald kan tilbyde nogle nye smarte systemer, der er næsten lige så lette at gå til, så bliver det ikke så nemt at få alle folk i Svendborg til at skifte kurs. Når selv veluddannede, ellers fornuftige borgere stadig hårdnakket kan hævde at uanset, hvordan man sorterer, så blander kommunen bagefter alt sammen og brænder det af, så er der tale om erfaringen om eller rygten om en tidligere praksis, der har skabt dyb modvilje mod at skulle sortere overhovedet hos pæne folk.

Der kræves opbevaringsplads med flere beholdere i husholdningen både indenfor og udenfor og en organisering af bortskaffelsen. Beholderne må tilpasses de forskellige boligtyper.

Det skal være simpelt og let at kildesortere affaldet korrekt. Det er ikke en rar tanke, hvis der skal ansættes folk til at sortere i affaldet bagefter, omend det kan skabe arbejdspladser.

Institutioner af forskellig slags

Det er større enheder med en ledelse, som kan fastlægge arbejdsgange, ansvar og principper for affaldssortering. Så her bliver det mest et spørgsmål om at have rette beholdere på rette sted, markeret med den ønskede brug, en vis information og vejledning, samt hyppig indsamling til det fælles affaldsanlægs forskellige beholdere.

Behovet for beholdere fremkalder jo i sig selv forskellige løsninger. Der savnes stadig nogle meget veldesignede, funktionelle beholdere på markedet. Det er jo lidt ærgerligt, når den store investering skal foregå nu i nær fremtid.

Ikea har virkelig været på forkant med den nødvendige omtanke og brugbare forslag til hjemlige løsninger, inspireret af svenske forhold. Noget tilsvarende i større målestok savnes.

Der findes mange grimme, upraktiske og dårlige løsninger på markedet, - det kan man se rundt omkring i andre kommuner - og man kan kun bede til, at der søges og vælges løsninger, som er yderst diskrete i former og farver og som moduler veltilpassede til de forskellige behov, nu hvor der skal investeres. Der er fuld respekt for skraldemændenes arbejdsvilkår og behovet for en hurtig indsamling, men der er altså også andre hensyn.

Men affaldssortering har jo vist sig at kunne lade sig gøre i andre kommuner, så med tiden går det vel også her. Kommunerne har grebet det yderst forskelligt an, og ikke alle lige smart. Men vi har haft Kraftvarmeværket som en forslugen faktor, så vi ligger ikke i fortroppen med sorteringen, fordi så meget som muligt skulle brændes.

Der savnes i den sammenhæng noget om, hvad det her betyder for fjernvarmeværkets behov, drift og økonomi? Bekymrende rygter om import af udenbys? udenlandsk affald?

Lidt spørgsmål til Kraftvarmeværket.

Selvom affaldsplanen handler om Vand og Affalds del af ansvaret, så rejser vi spørgsmålet. Det synes at være en del af planen at berøve kraftvarmeværket en meget stor del af det nuværende brændsel. Da værket leverer fjernvarme til en meget stor del af Svendborg by, så vil Naturfredningsforeningen gerne høre lidt nærmere om det.

Der savnes noget om, hvad det her betyder for fjernvarmeværkets behov, drift og økonomi? Der har været bekymrende rygter om import af udenbys, måske endda udenlandsk affald?

Værket er alt for stort og har en kæmpe stor overkapacitet. Det er bygget i en dyr tid og planlagt til en helt anderledes stor affaldsforbrænding. Nu indskrænker man brugen yderligere, men man skal stadig bruge varmen, som det mest rationelle? Selvom værket ikke er særlig gammelt, så lever det ikke længere op til nutidens krav. Hvad så?

Vi ønsker os et biogasanlæg

Tanken om at madaffald og lignende skal transporteres rundt i landet er foruroligende.

Vi ønsker os et biogasanlæg tæt på kraftvarmeværket i Svendborg, så værket kan overtage noget af biogassen fra det organiske affald. Vi så også gerne, at slam og gylle blev til biogas, i stedet for at skulle deponeres og spredes ud på markerne i den voldsomme udstrækning.

Et anlæg behøver måske ikke at ligge i Svendborg, men organisk affald, gylle og slam burde ikke transporteres langt rundt i landet.

Vi ser med nogen bekymring på det meget store forbrug af flis, skåret af selv ret store træer, hvad der er en helt ny faktor i bevaringen af skovområder, hegn og alleer. Det er selvfølgelig godt, at der kan tjenes penge på skovområderne, men en for voldsom fældning berører den stedlige natur uheldigt. Der savnes midler til at værne den bevaringsværdige beplantning, for dette var ikke forudset. Har man mon noget tilsvarende i tankerne?

Erhvervets affald

Der sker ikke de store ændringer for erhvervet. Faste retningslinjer, vejledning og tilsyn skulle sikre, at firmaerne ved hvordan de skal skaffe sig af med deres affald på bedst mulig vis. Det er vældig godt, at der kan være en dialog, en støtte og en hjælp, så især de mindre firmaer får en god opbakning fra kommunen, og det sikres, at de forstår formålet og systemernes muligheder. Det gælder om at få alt på rette plads, så det kan udnyttes, og det farlige affald til deponering eller behandling andetsteds nedbragt mest muligt.

Bygge og anlæg

Bygge og anlægsvirksomhederne afleverer for meget affald, som skal deponeres. Bygge- og anlægsvirksomheder er leverandører af en type affald, som er særlig problematisk, dels fordi der er voldsomt meget af det, og dels fordi meget af det er meget fast kittet sammen fra kilden og svært at få skilt ad. Denne del kan desværre også indeholde skadelige stoffer som asbest, giftige limstoffer og andet vanskeligt nedbrydeligt. Noget af det kan fortsat brændes af, når det genbrugbare er sorteret fra. Andet kan ikke.

Vi er nået langt fra de tider, hvor man kastede det hele på lossepladsen i en pærevælling med voldsomme arealbehov til den slags. De glade tressere er forbi. Men en del farligt affald deponeres stadig. Nu står vi kun tilbage med disse behov for deponering af materialer, som vi ikke kan skaffe os af med på anden måde. Det er ikke helt de samme voldsomme arealbehov, men på Klintholm er der alligevel tale om pænt store reserverede udvidelsesområder. De skulle meget gerne række til uendeligt langt ud i fremtiden.

Når byggeaffaldet afleveres som en stor masse dømmes det hele farligt. Det koster at aflevere til deponering, og det er nok den eneste måde, som behovet kan bremses på. Vi må dels håbe på, at virksomhederne ser fordel i og møder krav om omhyggelig frasortering af alle genbrugelige dele og nydelig aflevering, og dels kræve, at der gøres en meget stor indsats for, at genbruget af det rene sorte bygge- og anlægsaffald bliver effektivt med videre aflevering og afsætning.

Det er et stort og fordyrende problem i byggeri og anlæg. Det stiller krav om planlægning af arbejdsgange og smarte, let betjenelige beholdere på byggepladser i stedet for en stor container til det hele - som nogen bagefter skal hen og sortere i? Det er lidt den samme omstilling som 'husmødrene' skal igennem - affald er ikke affald, det er resurser til andet brug. Store arbejdspladser skal organiseres så meget i al almindelighed, så kravet om sortering kommer ind på linie med andre krav til byggepladsen. Det er nok sværere for de mindre virksomheder, og der savnes nok lidt mere oplysning, om hvordan det praktisk kan gøres. Tiden og økonomien er knap for den lille virksomhed og det var ulige lettere med containeren til alt byggepladsaffaldet inklusive nedrivningsdele, materialerester, maling og emballage.

Asbest som eternit var jo et vidundermateriale i 50'erne, og nu skal det hele deponeres med stort besvær. På samme måde får man stadig dårlige erfaringer med andre materialer, der hen ad vejen viser sig farlige. Derfor er en screening inden nedrivning og lignende er helt nødvendig, så entreprenøren kan holde det brugbare og det som skal deponeres hver for sig.

Genbruget skal op og behovet for deponering skal meget længere ned. Det kan den enkelte kommune vel ikke løse alene. Kommunerne har grebet det meget forskelligt an. Det må være staten, som tager hårdt fat der, med regler og muligheder og løsningsforslag.

Mængden af materialer til deponering skal nedbringes. Det er en simpel nødvendighed, for dels er det kedeligt at have liggende på ubestemt tid ude i landskabet, et uløst problem, hvor 'sikkert' det end skønnes at være, dels skal der ikke bruges mere areal og natur til den slags. Som et minimum bør de 5 kommuner, der benytter Klintholm koordinere deres affaldsplaner, så alle kommunerne sænker deres behov for deponering med samme retningslinjer.

Afslutning

Bortset fra disse bemærkninger, mener den lokale afdeling af Naturfredningsforeningen, at det er dejligt at se en samlet redegørelse og en fornuftig plan for fremtiden. Der skal nok bare gøres en stor indsats for at få borgere og virksomheder til at forstå, at dette er altså et fælles projekt.

Bedste hilsener

René Lund Chetronoch
Formand for DN Svendborg
chetronoch@mail.dk
27110544